

Vergaderjaar 2008–2009

31 996

Regels ten aanzien van zorg en dwang voor personen met een psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke handicap (Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten)

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is met het oog op het verlenen van goede zorg aan personen met een psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke handicap uniforme regels te stellen ten aanzien van het verlenen van zorg aan zodanige personen, ook in gevallen waarin zij daarmee niet hebben ingestemd, dan wel zich daartegen verzetten, alsmede ten aanzien van opname en verblijf van zodanige personen in een accommodatie in gevallen waarin zij geen blijk hebben gegeven van bereidheid daartoe, doch zich daartegen ook niet verzetten en in gevallen waarin zij zich hiertegen wel verzetten en in verband daarmee enige bepalingen in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen te doen vervallen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1. BEGRIPSBEPALING EN REIKWIJDTE

Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. Onze Minister: Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- b. accommodatie: bouwkundige voorziening met het daarbij behorende terrein, bestemd voor huisvesting van een cliënt in verband met diens behoefte aan zorg en het verlenen van zorg door een zorgaanbieder;
- c. cliënt: persoon die is aangewezen op zorg als bedoeld in artikel 2 en waarvan in een indicatiebesluit, als bedoeld in artikel 1, onderdeel d, van het Zorgindicatiebesluit is aangegeven dat door een ter zake kundige arts is vastgesteld dat hij lijdt aan een psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke handicap heeft, dan wel anderszins uit een verklaring van een ter zake kundige arts blijkt dat sprake is van een dergelijke aandoening of handicap;

d. indicatieorgaan: een indicatieorgaan als bedoeld in artikel 9a van de Algemene wet bijzondere ziektekosten;

e. vertegenwoordiger: wettelijk vertegenwoordiger van de cliënt, of, indien een zodanige persoon ontbreekt, de persoon die daartoe door de cliënt schriftelijk is gemachtigd in zijn plaats te treden, of, indien deze ontbreekt of niet optreedt, de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel, of, indien deze ontbreekt of niet wenst op te treden, een ouder, kind, broer of zus van de cliënt;

f. zorgaanbieder: natuurlijke persoon of rechtspersoon die beroepsmatig of bedrijfsmatig zorg als bedoeld in het vierde lid, biedt aan een cliënt;

g. zorgverantwoordelijke: de voor de cliënt door de zorgaanbieder als zodanig aangewezen persoon, die zijn taken namens de zorgaanbieder uitvoert, en

h. zorgverlener: door de zorgaanbieder aangewezen persoon of categorie van personen bevoegd om namens hem onvrijwillige zorg te verlenen.

2. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder ernstig nadeel in ieder geval verstaan dat betrokkene:

- a. zich maatschappelijk te gronde richt of dreigt te richten;
- b. zichzelf in ernstige mate verwaarloost of dreigt te verwaarlozen;
- c. ernstig lichamelijk letsel oploopt of dreigt op te lopen dan wel zichzelf ernstig lichamelijk letsel toebrengt of dreigt toe te brengen;
- d. met hinderlijk gedrag agressie van anderen oproept;
- e. een ander ernstig lichamelijk letsel toebrengt of dreigt toe te brengen;
- f. de psychische gezondheid van een ander bedreigt;
- g. de algemene veiligheid van personen of goederen bedreigt;
- h. ernstig in zijn ontwikkeling wordt geschaad of dreigt te worden geschaad of dat zijn veiligheid ernstig wordt bedreigd, al dan niet doordat hij onder de invloed van een ander raakt.

3. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder «rechter» verstaan de enkelvoudige of meervoudige kamer van de rechtbank voor het behandelen en beslissen van burgerlijke zaken, met dien verstande dat aan de behandeling van zaken met betrekking tot minderjarige personen de kinderrechter deelneemt.

4. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder zorg verstaan zorg als omschreven bij of krachtens de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten die door een zorgaanbieder wordt verleend aan een cliënt, met uitzondering van zorg die wordt verleend in een krachtens artikel 1, eerste lid, onder h, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen als psychiatrisch ziekenhuis, niet zijnde verpleeginrichting dan wel zwakzinnigeninrichting aangemerkte zorginstelling of afdeling daarvan.

5. Indien de zorg mede een geneeskundige behandeling als bedoeld in artikel 446 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek omvat, of indien in de uitoefening van een geneeskundig beroep of bedrijf anders dan krachtens een behandelingsovereenkomst handelingen op het gebied van de geneeskunst worden verricht, als bedoeld in artikel 464 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, zijn de artikelen 450, eerste en tweede lid, 465 en 466 van dat Boek niet van toepassing onderscheidenlijk niet van overeenkomstige toepassing.

6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ziekten en aandoeningen worden aangewezen die voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen worden gelijkgesteld met een psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke handicap indien:

- a. deze ziekten en aandoeningen dezelfde gedragsproblemen of regie-

verlies als een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap kunnen veroorzaken;

b. de benodigde zorg in verband met deze gedragsproblemen of regieverlies vergelijkbaar is met de zorg die nodig is bij een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap;

c. deze gedragsproblemen kunnen of dit regieverlies kan leiden tot ernstig nadeel;

7. In de regels gesteld krachtens de artikelen 2, derde lid, 7, zesde lid, 10, vijfde lid, 16, vierde lid en 18, kan onderscheid worden gemaakt tussen cliënten met een psychogeriatrische aandoening en cliënten met een verstandelijke handicap.

Artikel 2

1. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder onvrijwillige zorg verstaan zorg waarmee de cliënt of zijn vertegenwoordiger niet heeft ingestemd of waartegen de cliënt zich verzet en die zich richt op:

a. het toedienen van voeding, vocht of medicatie voor een somatische aandoening;

b. het toedienen van medicatie die van invloed is op het gedrag of de bewegingsvrijheid van de cliënt, vanwege de psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap;

c. maatregelen die tot gevolg hebben dat de cliënt gedurende enige tijd in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt;

d. maatregelen waarmee toezicht op de cliënt wordt gehouden, of

e. beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat de cliënt iets moet doen of nalaten.

2. Met onvrijwillige zorg, bedoeld in het eerste lid, wordt gelijkgesteld:

a. het toedienen van medicatie die van invloed is op het gedrag of de bewegingsvrijheid van de cliënt, waarmee de cliënt of zijn vertegenwoordiger heeft ingestemd of waartegen de cliënt zich niet verzet, vanwege de psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, of

b. een maatregel die tot gevolg heeft dat de cliënt gedurende enige tijd in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt, waarmee de cliënt of zijn vertegenwoordiger heeft ingestemd of waartegen de cliënt zich niet verzet.

3. Bij algemene maatregel van bestuur worden de maatregelen aangewezen die voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde in ieder geval worden beschouwd als maatregelen die de bewegingsvrijheid beperken of die niet mogen worden gebruikt om de bewegingsvrijheid te beperken.

Artikel 3

1. Voor zover in deze wet bevoegdheden worden toegekend aan een vertegenwoordiger, heeft hij die bevoegdheden slechts voor zover de zorgverantwoordelijke een beslissing heeft genomen die inhoudt dat de cliënt niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van een beslissing die hem betreft. Dit laat onverlet de bevoegdheid van de vertegenwoordiger om andere dan rechtshandelingen voor de cliënt te verrichten en hem raad te geven en te waken over diens belangen. Deze beslissing wordt door de zorgverantwoordelijke niet genomen dan na overleg met de vertegenwoordiger dat op overeenstemming is gericht. Indien het overleg met de vertegenwoordiger niet tot overeenstemming leidt, neemt de bij de zorg betrokken arts de beslissing.

2. De zorgverantwoordelijke legt zijn beslissing, bedoeld in het eerste lid, schriftelijk vast en vermeldt daarbij de datum en het tijdstip en ter zake van welke beslissing de cliënt niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen.

3. Als vertegenwoordiger in de zin van deze wet kunnen niet worden aangewezen de zorgaanbieder, de zorgverantwoordelijke en de zorgverlener die de cliënt zorg verlenen of andere personen die werkzaam zijn in de accommodatie waar de cliënt verblijft.

4. Indien voor een cliënt zonder vertegenwoordiger in het zorgplan onvrijwillige zorg wordt opgenomen, maakt de zorgaanbieder gebruik van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 451, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 4

1. Bevoegd is de rechtbank van de woonplaats van de cliënt of, bij gebreke van een woonplaats in Nederland, van zijn werkelijk verblijf dan wel, indien het een verzoek betreft tot het verlenen van een machtiging tot de voortzetting van het verblijf in een accommodatie of verlenging van de inbewaringstelling, de rechtbank van het arrondissement waarin de accommodatie waarin de cliënt verblijft, gelegen is.

2. Indien op grond van het in deze wet bepaalde door het indicatie-orgaan een verzoekschrift wordt ingediend, behoeft de indiening niet door een advocaat te geschieden.

HOOFDSTUK 2. ZORG DOOR EEN ZORGAANBIEDER

§ 1. Zorg voorzien in het zorgplan

Artikel 5

1. De zorgaanbieder stelt na overleg met de cliënt of diens vertegenwoordiger zo spoedig mogelijk, doch in elk geval binnen zes weken na aanvang van de zorg, een zorgplan vast.

2. Zorg wordt uitsluitend verleend op basis van het in het eerste lid bedoelde zorgplan, tenzij nog geen zorgplan is vastgesteld.

3. Zolang het zorgplan nog niet is vastgesteld, wordt uitsluitend de zorg verleend waarmee de cliënt of zijn vertegenwoordiger heeft ingestemd, dan wel waarmee de cliënt die geen vertegenwoordiger heeft redelijkerwijs geacht kan worden in te stemmen en waartegen hij zich niet verzet, tenzij sprake is van een noodsituatie als bedoeld in artikel 12.

Artikel 6

1. De zorgaanbieder wijst voor elke cliënt een persoon als zorgverantwoordelijke aan die over de vereiste kennis en ervaring beschikt en deelt diens naam aan de cliënt en, indien hij een vertegenwoordiger heeft, aan zijn vertegenwoordiger mee.

2. De zorgverantwoordelijke draagt namens de zorgaanbieder zorg voor het opstellen, het vaststellen, het uitvoeren, het evalueren en zonodig het periodiek aanpassen van een zorgplan en het voeren van overleg met de cliënt of zijn vertegenwoordiger voorafgaand daarover en het inrichten van een cliëntendossier voor de cliënt.

Artikel 7

1. Een zorgplan bevat in beginsel geen onvrijwillige zorg.

2. De zorgverantwoordelijke spant zich in om de instemming van de cliënt of zijn vertegenwoordiger met het zorgplan te verkrijgen.

3. De zorgverantwoordelijke voert zo vaak als hiertoe aanleiding is, doch in ieder geval binnen 4 weken na de aanvang van de uitvoering en vervolgens ten minste elke zes maanden een evaluatie van het zorgplan

uit. De datum van de laatst uitgevoerde evaluatie wordt in het zorgplan aangetekend.

4. Indien de cliënt zorg ontvangt van meer dan één zorgaanbieder overlegt de zorgverantwoordelijke over het zorgplan met de zorgverantwoordelijken bij die andere zorgaanbieders, voor zover dat noodzakelijk is voor een goede zorgverlening aan de cliënt.

5. Hoofdstuk 2 en 4 zijn van overeenkomstige toepassing op de geneeskundige behandeling van een cliënt die van een zorgaanbieder zorg ontvangt als bedoeld in artikel 1, vierde lid, en die voor het ontvangen van de geneeskundige behandeling tijdelijk elders verblijft, met dien verstande dat slechts een zorgplan behoeft te worden opgesteld voor zover dat in aanvulling op het bestaande zorgplan noodzakelijk is om ernstig nadeel af te wenden.

6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze en het tijdstip van totstandkoming, de inhoud en inrichting van het zorgplan.

Artikel 8

1. De zorgverantwoordelijke kan in het zorgplan uitsluitend onvrijwillige zorg opnemen indien:

- a. er sprake is van ernstig nadeel als gevolg van een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, dan wel als gevolg van een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan;
- b. de onvrijwillige zorg noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden,
- c. de onvrijwillige zorg geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en
- d. er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden.

2. Onvrijwillige zorg wordt niet in het zorgplan opgenomen dan na overleg met ten minste één deskundige van een andere discipline op het terrein van de aan de cliënt te verlenen zorg, en

- a. indien het betreft onvrijwillige zorg als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder a, b of c, of tweede lid, instemming van een bij de zorg betrokken arts, of
- b. indien het betreft onvrijwillige zorg als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder d of e: instemming van een deskundige behorende tot een bij regeling van Onze Minister aangewezen categorie.

3. Indien in het zorgplan onvrijwillige zorg is opgenomen, is het tweede lid van overeenkomstige toepassing op de in artikel 7, derde lid, bedoelde evaluatie.

4. De zorgverantwoordelijke beschrijft in het zorgplan het ernstige nadeel en duidt daarin de onvrijwillige zorg afzonderlijk aan.

5. De zorgverantwoordelijke verstrekt in het kader van het in het tweede lid, onderdeel a, bedoelde overleg, de daarvoor noodzakelijke gegevens aan de in het tweede lid bedoelde personen.

Artikel 9

1. Indien de cliënt of zijn vertegenwoordiger laat weten niet of niet meer in te stemmen met dan wel de cliënt zich verzet tegen de uitvoering van het zorgplan, blijft uitvoering daarvan achterwege, tenzij artikel 10 van toepassing is.

2. Indien de voortgang van de uitvoering van het zorgplan of ontwikkelingen in de zorgbehoefte van de cliënt daartoe aanleiding geven, wordt een nieuw of gewijzigd zorgplan vastgesteld. De artikelen 7 en 8 zijn daarbij van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10

1. De zorgverlener kan de in het zorgplan opgenomen onvrijwillige zorg uitsluitend verlenen, indien:

- a. hij constateert dat het in het zorgplan omschreven ernstige nadeel zich daadwerkelijk voordoet,
- b. onvrijwillige zorg noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden,
- c. de onvrijwillige zorg geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden,
- d. er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en
- e. op verantwoorde wijze is voorzien in toezicht tijdens de toepassing ervan.

2. Voordat de zorgverlener toepassing geeft aan het eerste lid, informeert hij de vertegenwoordiger en de cliënt, tenzij dit informeren kennelijke ernstige bezwaren voor de cliënt zou opleveren. Indien de situatie dermate urgent is dat vooraf informeren niet mogelijk is, informeert de zorgverlener hen allen zo spoedig mogelijk nadat hij de onvrijwillige zorg heeft verleend of daarmee een begin heeft gemaakt.

3. Voordat de zorgverlener toepassing geeft aan het eerste lid, overlegt hij tevens met de zorgverantwoordelijke en, indien van toepassing, de arts met wie het overleg, bedoeld in artikel 8, tweede lid, onder b, is gevoerd. Indien de situatie dermate urgent is dat vooraf overleg niet mogelijk is, overlegt de zorgverlener zo spoedig mogelijk nadat hij de onvrijwillige zorg heeft verleend of daarmee een begin heeft gemaakt.

4. Indien de zorgverlener verwacht dat een cliënt vanwege een specifiek in het zorgplan omschreven, ernstig nadeel regelmatig onvrijwillige zorg nodig zal hebben, kan hij ermee volstaan de in het tweede lid bedoelde personen eenmalig te informeren, onder vermelding van de verwachte frequentie, zo mogelijk voorafgaand aan de eerste keer dat die zorg wordt verleend. De zorgverlener maakt in dat geval met de zorgverantwoordelijke en, indien van toepassing, met de arts met wie het overleg, bedoeld in artikel 8, tweede lid, onder b, is gevoerd, afspraken over de wijze en frequentie van overleg met hen.

5. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen, met het oog op een zorgvuldige verlening van onvrijwillige zorg, regels worden gesteld over de wijze waarop onvrijwillige zorg wordt verleend.

Artikel 11

Indien sprake is van een situatie als bedoeld in artikel 7, vijfde lid, kan de onvrijwillige zorg worden verleend door de zorgverlener die de werkzaamheden uitvoert in het kader van die geneeskundige behandeling en die als persoon of categorie van personen bevoegd tot het verlenen van onvrijwillige zorg is aangewezen, door de daartoe bevoegde persoon of rechtspersoon van de instelling waar de in het tweede lid bedoelde geneeskundige behandeling wordt verstrekt.

§ 2. Zorg in onvoorziene situaties

Artikel 12

1. De zorgverlener kan in een situatie waarin het zorgplan redelijkerwijs niet heeft kunnen voorzien of in een noodsituatie die zich voordoet in de periode dat nog geen zorgplan is vastgesteld, uitsluitend onvrijwillige zorg verlenen, indien:

- a. er sprake is van ernstig nadeel als gevolg van de psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, dan wel als gevolg van een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan;

- b. de onvrijwillige zorg noodzakelijk is om ernstig nadeel te voorkomen of af te wenden,
  - c. de onvrijwillige zorg geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden,
  - d. er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en
  - e. op verantwoorde wijze is voorzien in toezicht tijdens de toepassing ervan.
2. Het verlenen van onvrijwillige zorg als bedoeld in het eerste lid vindt plaats krachtens een schriftelijke beslissing van de zorgverantwoordelijke waarin wordt vermeld voor welke termijn zij geldt. De termijn is zo kort mogelijk, maar niet langer dan twee weken.
3. Indien het betreft onvrijwillige zorg als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, b of c, of tweede lid, overlegt de zorgverlener met de bij de zorg betrokken arts voordat hij toepassing geeft aan het eerste lid.
4. De zorgverlener informeert, zo mogelijk vooraf, de vertegenwoordiger en de cliënt over het verlenen van onvrijwillige zorg in een onvoorziene situatie, tenzij dit informeren kennelijk ernstig nadeel voor de cliënt zou opleveren.

§ 3. Administratieve voorschriften bij zorg

Artikel 13

1. Met het oog op de kwaliteit van de zorg en de inzichtelijkheid voor de cliënt en diens vertegenwoordiger richt de zorgverantwoordelijke namens de zorgaanbieder een cliëntendossier in.
2. Het cliëntendossier bevat in ieder geval:
- a. het zorgplan;
  - b. een afschrift van de beslissing bedoeld in artikel 3, tweede lid;
  - c. in voorkomend geval vermelding van de reden van het niet verwerven van de instemming van de cliënt of zijn vertegenwoordiger met het zorgplan;
  - d. de evaluatie van het zorgplan, bedoeld in artikel 7, derde lid;
  - e. de resultaten van het overleg, bedoeld in artikel 8, tweede en derde lid, 10, derde lid, en 12, derde lid, en de afspraken, bedoeld in artikel 10, vierde lid;
  - f. aantekening van het vooraf of achteraf informeren van de vertegenwoordiger en de cliënt over het verlenen van onvrijwillige zorg, als bedoeld in artikel 10, tweede lid en 12, vierde lid, en, indien dit niet is gebeurd, de reden daarvoor;
  - g. aantekening van het ontbreken van de instemming met dan wel de medewerking van de cliënt of voor zover van toepassing zijn vertegenwoordiger aan de uitvoering van het zorgplan en de reden daarvoor;
  - h. aantekening van een mededeling als bedoeld in artikel 17, negende lid, onderdeel c;
  - i. een afschrift van een beslissing als bedoeld in artikel 12, tweede lid;
  - j. een afschrift van het besluit tot opname en verblijf, bedoeld in artikel 16, eerste lid;
  - k. een afschrift van de rechterlijke machtiging, bedoeld in artikel 19, eerste lid;
  - l. een afschrift van het besluit tot lastgeving tot inbewaringstelling, bedoeld in artikel 24, eerste lid;
  - m. de opname- en ontslaggegevens, en
  - n. de gegevens, bedoeld in artikel 454, eerste en tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.
3. Indien toepassing is gegeven aan de artikelen 10 of 12, wordt, zodra de onvrijwillige zorg is verleend, daarvan melding gemaakt in het cliëntendossier met een motivering van de noodzaak daartoe.
4. Indien onvrijwillige zorg is verleend dan wel een opname, als

bedoeld in de artikelen 16, 19 of 24 heeft plaatsgevonden, worden de bescheiden, bedoeld in het tweede lid, onderdelen a tot en met n, en het derde lid, bewaard gedurende vijf jaren te rekenen vanaf het tijdstip waarop deze zorgverlening of de plaatsing in de accommodatie is beëindigd.

Artikel 14

De zorgaanbieder verstrekt voor iedere cliënt ten minste eens per zes maanden aan de in artikel 49, eerste lid, bedoelde ambtenaren een overzicht van de onvrijwillige zorg die is verleend, onder vermelding van de aard en de frequentie daarvan en een motivering van de noodzaak daartoe.

HOOFDSTUK 3 OPNAME EN VERBLIJF IN EEN ACCOMMODATIE

§ 1. Openbaar register van accommodaties

Artikel 15

1. De zorgaanbieder die onvrijwillige zorg verleent, dan wel in een accommodatie opname en verblijf biedt aan cliënten die opgenomen zijn met toepassing van artikel 16, eerste lid, artikel 19, eerste lid artikel 24, eerste lid, of 32, eerste lid, verstrekt Onze Minister, ter opneming in een openbaar register van zodanige accommodaties, een opgave van:

- a. de naam of een andere aanduiding en het adres van de accommodatie;
- b. de naam en de rechtsvorm van de zorgaanbieder;
- c. de vormen van zorg die worden verleend.

2. Een door Onze Minister op grond van artikel 1, eerste lid, onderdeel h, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen als verpleeginrichting of zwakzinnigeninrichting aangemerkte zorginstelling of afdeling daarvan wordt door Onze Minister ambtshalve opgenomen in het register, bedoeld in het eerste lid.

§ 2. Opname en verblijf zonder rechterlijke machtiging

Artikel 16

1. Opname en verblijf of de voortzetting van het verblijf van een cliënt van twaalf jaar of ouder die geen blijk geeft van de nodige bereidheid daartoe, maar zich er ook niet tegen verzet, vindt uitsluitend plaats in een geregistreerde accommodatie op basis van een besluit tot opname en verblijf van een indicatieorgaan.

2. Het indicatieorgaan neemt uitsluitend een besluit tot opname en verblijf, als bedoeld in het eerste lid, indien:

- a. de cliënt naar haar oordeel geen blijk geeft van de nodige bereidheid tot opname en verblijf of de voortzetting van het verblijf, maar zich er ook niet tegen verzet;
- b. er naar haar oordeel sprake is van ernstig nadeel als gevolg van een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, dan wel als gevolg van een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan;
- c. de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden;
- d. de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en
- e. er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden.

3. Indien een cliënt vrijwillig of met toepassing van deze paragraaf is opgenomen en verblijft in een accommodatie, maar zich vervolgens op zodanige wijze verzet tegen verschillende onderdelen van de zorgverlening dat het leveren van cliëntgerichte zorg feitelijk niet mogelijk is, wordt de voortzetting van het verblijf geacht onvrijwillig te zijn en is artikel 19, eerste lid, van toepassing.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld, betreffende de deskundigheidseisen waaraan het indicatieorgaan dient te voldoen.

Artikel 17

1. Tot het indienen van een aanvraag tot een besluit tot opname en verblijf, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, zijn bevoegd:

- a. de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel;
- b. de vertegenwoordiger;
- c. elke meerderjarige bloedverwant in de rechte lijn of de zijlijn tot en met de tweede graad en elke meerderjarige aanverwant tot en met de tweede graad, of
- d. de zorgaanbieder die de cliënt zorg verleent, voor zover het een cliënt betreft die al in een accommodatie verblijft.

2. De aanvraag, bedoeld in het eerste lid, wordt ingediend bij hetzelfde indicatieorgaan waar de aanvraag voor een indicatiebesluit, bedoeld in artikel 1, onderdeel d, van het Zorgindicatiebesluit, voor zorg, als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van het Besluit zorgaanspraken AWBZ, is ingediend.

3. Indien de aanvraag een cliënt betreft die al op grond van een besluit als bedoeld in artikel 16, eerste lid, in de accommodatie verblijft, wordt de aanvraag in de zevende week voor het einde van de geldigheidsduur van het lopende besluit gedaan.

4. Het indicatieorgaan neemt het besluit tot opname en verblijf binnen 6 weken na de datum van de aanvraag.

5. In het besluit tot opname en verblijf wordt de geldigheidsduur ervan vermeld, welke ten hoogste vijf jaren is.

6. Het indicatieorgaan kan met betrekking tot de cliënt die al op grond van een besluit tot opname en verblijf in een accommodatie verblijft, telkens een nieuw besluit tot opname en verblijf nemen met een geldigheidsduur van ten hoogste vijf jaren.

7. Voorafgaand aan de behandeling van een aanvraag, bedoeld in het eerste en derde lid, wordt aan de cliënt of diens vertegenwoordiger mondeling en schriftelijk medegedeeld dat hij zich kan verzetten tegen opname en verblijf.

8. Indien een cliënt die met toepassing van deze paragraaf is opgenomen in een accommodatie, ervan blijk geeft het verblijf in die accommodatie te willen beëindigen, en dit verblijf niet in een andere door de cliënt of diens vertegenwoordiger aangewezen accommodatie wil voortzetten, is artikel 19, eerste lid, van toepassing.

9. Het besluit tot opname en verblijf vervalt vanaf het moment waarop:

- a. het indicatiebesluit, bedoeld in het tweede lid, vervalt;
- b. de rechter een machtiging tot opname en verblijf heeft afgegeven of de burgemeester een last tot inbewaringstelling heeft afgegeven, of
- c. het indicatieorgaan op verzoek van de cliënt heeft vastgesteld dat deze zijn bereidheid tot opname heeft uitgesproken. Het indicatieorgaan doet hiervan mededeling aan de zorgaanbieder.

10. Indien het indicatieorgaan van oordeel is dat er sprake is van onvrijwilligheid, als bedoeld in artikel 19, tweede lid, meldt zij dit aan de aanvrager. Indien de aanvrager hiermee instemt, beschouwt het indicatieorgaan de aanvraag als aanvraag in de zin van artikel 20, eerste lid.

Artikel 18

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels gesteld worden betreffende:

- a. de behandeling van een aanvraag tot opname en verblijf;
- b. de administratieve voorschriften betreffende de aanvraag en het besluit tot opname en verblijf in een accommodatie, en
- c. de inhoud van het besluit tot opname en verblijf.

§ 3. Onvrijwillige opname en verblijf

§ 3.1 De reguliere onvrijwillige opname en verblijf of voortgezet verblijf

Artikel 19

1. Onvrijwillige opname en verblijf of voortzetting van het verblijf van een cliënt is alleen mogelijk met een rechterlijke machtiging in een geregistreerde accommodatie.

2. De opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf is onvrijwillig indien:

- a. de cliënt van twaalf jaar of ouder zich verzet tegen de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf;
- b. de vertegenwoordiger van oordeel is dat de opname en het verblijf of voortzetting van het verblijf niet moet plaatsvinden, of
- c. de ouders die gezamenlijk het gezag over de betrokkene uitoefenen, van mening verschillen over de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf.

3. De rechter kan op verzoek van een indicatieorgaan een machtiging als bedoeld in het eerste lid verlenen, indien er naar het oordeel van de rechter:

- a. sprake is van ernstig nadeel als gevolg van een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, dan wel als gevolg van een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan;
- b. de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden;
- c. de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en
- d. er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden.

4. Indien een cliënt vrijwillig of op grond van een besluit als bedoeld in artikel 16, eerste lid, in een accommodatie is opgenomen en verblijft, maar zich vervolgens op zodanige wijze verzet tegen verschillende onderdelen van de zorgverlening dat het leveren van cliëntgerichte zorg feitelijk niet mogelijk is, wordt de voortzetting van het verblijf geacht onvrijwillig te zijn en is het eerste lid van toepassing.

§ 3.2 De aanvraag

Artikel 20

1. De volgende personen kunnen het indicatieorgaan vragen een verzoek om een rechterlijke machtiging, als bedoeld in artikel 19, eerste lid, in te dienen:

- a. de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel;
- b. de vertegenwoordiger;
- c. elke meerderjarige bloedverwant in de rechte lijn of de zijlijn tot en met de tweede graad en elke meerderjarige aanverwant tot en met de tweede graad, of
- d. de zorgaanbieder die de cliënt feitelijk zorg verleent.

2. De aanvraag wordt schriftelijk ingediend bij het indicatieorgaan in de

regio waarin de woonplaats van de cliënt gelegen is of ingeval het een cliënt betreft die al in een accommodatie verblijft, het indicatieorgaan in de regio waarin de instelling waar de cliënt verblijft, gelegen is.

3. Indien het een cliënt betreft die al op grond van een machtiging tot opname en verblijf in een accommodatie verblijft, wordt de aanvraag in de negende of achtste week voor het einde van de geldigheidsduur van deze machtiging gedaan. Indien het een cliënt betreft die al op grond van een machtiging tot verlenging van de inbewaringstelling in een accommodatie verblijft, wordt de aanvraag in de vierde week voor het einde van de geldigheidsduur van deze machtiging gedaan.

4. Indien de cliënt minderjarig is, onder curatele is gesteld dan wel ten behoeve van hem een mentorschap is ingesteld, moet bij de aanvraag worden overgelegd respectievelijk een uittreksel uit het in artikel 244 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde register, of een verklaring van de griffier van de rechtbank dat ten aanzien van de minderjarige het register geen gegevens bevat, een uittreksel uit het in artikel 391 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde register, dan wel een afschrift van de beschikking waarbij het mentorschap is ingesteld alsmede van die waarbij een mentor is benoemd.

§ 3.3 Het verzoek

Artikel 21

1. Het indicatieorgaan doet zo spoedig mogelijk doch binnen drie weken na de dag van verzending van de aanvraag, bedoeld in artikel 20, eerste lid, bij de rechter een verzoek tot het verlenen van een machtiging. Indien het een cliënt betreft die al op grond van een machtiging tot verlenging van de inbewaringstelling in een accommodatie verblijft, doet het indicatieorgaan het verzoek bij de rechter binnen één week na de dag van verzending van de aanvraag, bedoeld in artikel 20, eerste lid.

2. Het indicatieorgaan doet het in het eerste lid bedoelde verzoek indien er grond is om aan te nemen dat de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf onvrijwillig is en voldaan wordt aan de in artikel 19, tweede en derde lid, genoemde voorwaarden.

3. Indien het indicatieorgaan besluit om geen verzoek als bedoeld in het eerste lid in te dienen, doet het hiervan mededeling aan de aanvrager.

4. Indien het verzoek een cliënt betreft die al in een accommodatie verblijft, deelt het indicatieorgaan zijn beslissing schriftelijk mee aan de zorgaanbieder die deze accommodatie beheert.

5. Het indicatieorgaan overlegt bij het verzoek tot het verlenen van een machtiging:

- a. het indicatiebesluit, bedoeld in artikel 1, onderdeel d, van het Zorgindicatiebesluit, dan wel de verklaring, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c;
- b. de aanvraag, bedoeld in artikel 20;
- c. de bescheiden, bedoeld in artikel 20, vierde lid, en
- d. een verklaring van een ter zake kundige arts die de cliënt met het oog op de machtiging kort te voren heeft onderzocht, maar niet bij diens behandeling betrokken was.

6. Ingeval het verzoek tot het verlenen van een machtiging een cliënt betreft die al in een accommodatie verblijft, overlegt het indicatieorgaan, naast de bescheiden genoemd in het vijfde lid:

- a. een verklaring van de zorgaanbieder van de accommodatie waarin de cliënt is opgenomen, waaruit blijkt dat het geval, bedoeld in artikel 19, derde lid, zich voordoet, en
- b. een afschrift van het zorgplan, als bedoeld in artikel 5.

7. Indien het verzoek een cliënt betreft die al in een accommodatie verblijft, kan de in het vijfde lid, onderdeel d, bedoelde verklaring niet

worden verstrekt door de arts die verbonden is aan de desbetreffende zorgaanbieder.

8. Het indicatieorgaan vermeldt in het verzoek de gewenste duur van de machtiging.

Artikel 22

1. Uit de verklaring, bedoeld in artikel 21, vijfde lid, onderdeel d, moet blijken:

- a. dat er sprake is van onvrijwilligheid, als bedoeld in artikel 19, tweede lid, en waaruit deze onvrijwilligheid bestaat;
- b. dat er sprake is van ernstig nadeel als gevolg van een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, dan wel als gevolg van een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan;
- c. dat de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden;
- d. dat de opname en het verblijf of de voortzetting van het verblijf geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en
- e. dat er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden.

2. De verklaring verschaft inzicht in de actuele situatie van de cliënt, wordt met redenen omkleed en ondertekend.

3. De arts die de verklaring opstelt, pleegt van tevoren overleg met de zorgaanbieder die de cliënt zorg verleent of, indien deze ontbreekt, met de huisarts van de cliënt.

4. De cliënt en zijn vertegenwoordiger worden op de hoogte gebracht van het opmaken van de verklaring.

Artikel 23

1. Het indicatieorgaan zendt een aanvraag, als bedoeld in artikel 20, eerste lid, tot behandeling waarvan kennelijk de officier van justitie, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, bevoegd is, onverwijld door naar de officier van justitie van het desbetreffende arrondissement, onder gelijktijdige mededeling daarvan aan de afzender.

2. Het indicatieorgaan zendt een aanvraag, als bedoeld in artikel 20, eerste lid, met betrekking tot een cliënt, van wie zij heeft geconstateerd dat deze naast zijn psychogeriatrische stoornis of verstandelijke handicap een andere psychische stoornis heeft, waarvoor ingevolge zijn gedrag en de benodigde zorg, opname en verblijf in een krachtens artikel 1, eerste lid, onder h, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen als psychiatrisch ziekenhuis, niet zijnde verpleeginrichting dan wel zwakzinnigeninrichting aangemerkte zorginstelling of afdeling daarvan, het meest aangewezen is, onverwijld door naar de officier van justitie van het desbetreffende arrondissement, onder gelijktijdige mededeling daarvan aan de afzender.

§ 3.4 Opname en verblijf in crisissituaties

Artikel 24

1. In afwijking van artikel 19, eerste lid, is onvrijwillige opname in een geregistreerde accommodatie van een persoon zonder rechterlijke machtiging mogelijk met een beschikking tot lastgeving van de burgemeester van de gemeente waarin de betreffende persoon zich bevindt.

2. De beschikking, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden genomen indien naar het oordeel van de burgemeester:

- a. er sprake is van ernstig nadeel;
- b. het ernstig nadeel zodanig onmiddellijk dreigend is dat een rechter-

lijke machtiging als bedoeld in artikel 19, eerste lid, niet kan worden afgewacht;

c. het ernstige vermoeden bestaat dat dit ernstige nadeel wordt veroorzaakt door een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap, dan wel een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan;

d. de inbewaringstelling noodzakelijk is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden;

e. de inbewaringstelling geschikt is om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden, en

f. er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn om het ernstige nadeel te voorkomen of af te wenden.

3. De beschikking gaat in op de onvrijwilligheid, als bedoeld in artikel 19, tweede lid, de omstandigheden waaruit deze onvrijwilligheid bestaat en alle onderdelen genoemd in het tweede lid.

4. De beschikking heeft een geldigheidsduur van ten hoogste 3 dagen, tenzij het indicatieorgaan voor het verstrijken van de geldigheidsduur een verzoek tot het verlenen van een machtiging, als bedoeld in artikel 32 heeft gedaan of er een aanvraag voor een besluit tot opname en verblijf, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, is gedaan. In dat geval vervalt de beschikking op het moment waarop de rechter heeft beslist op het verzoek, respectievelijk het indicatieorgaan heeft beslist op de aanvraag.

5. Een afschrift van de beschikking wordt uitgereikt aan de betrokkene en zijn vertegenwoordiger.

6. De burgemeester kan de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, uitsluitend mandateren aan een wethouder.

7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur, vast te stellen op de voordracht van Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken, kunnen nadere voorschriften worden gegeven met betrekking tot de beschikking, bedoeld in het eerste lid.

8. Indien een last, als bedoeld in het eerste lid, betrekking heeft op een minderjarige die onder toezicht is gesteld, geldt die last als machtiging, als bedoeld in artikel 261 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 25

1. De burgemeester gelast een inbewaringstelling pas nadat een ter zake deskundig arts een verklaring heeft verstrekt. Uit die verklaring moet blijken waaruit de onvrijwilligheid bestaat en dat wordt voldaan aan de in artikel 24, tweede lid, gestelde voorwaarden.

2. Indien het een cliënt betreft die al in een accommodatie verblijft, kan de in het eerste lid bedoelde verklaring niet worden verstrekt door de arts die verbonden is aan desbetreffende zorgaanbieder.

3. De arts die de verklaring afgeeft pleegt van tevoren overleg met de zorgaanbieder die de betrokkene zorg verleent of, indien deze ontbreekt, met de huisarts van de cliënt.

4. De arts onderzoekt zo mogelijk de betrokkene voorafgaand aan de afgifte van de verklaring.

Artikel 26

1. De burgemeester zorgt ervoor dat de betrokkene binnen 24 uur na het tijdstip waarop de beschikking, bedoeld in artikel 24, eerste lid, wordt gegeven, wordt bijgestaan door een advocaat, tenzij de betrokkene of zijn vertegenwoordiger daartegen bedenkingen heeft. De artikelen 38, 39, 40, 45 tot en met 49, 50, eerste lid, en 51 van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

2. Bij algemene maatregel van bestuur, vast te stellen op de voordracht van Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Justitie,

kunnen regels worden gegeven ten aanzien van de toepassing van de eerste volzin van het eerste lid.

Artikel 27

1. De burgemeester tekent zo spoedig mogelijk op de beschikking, bedoeld in artikel 24, eerste lid, aan, indien de ambtenaren gebruik hebben gemaakt van de bevoegdheden, bedoeld in artikel 28, tweede tot en met vierde lid, en overige relevante gegevens die hij ontvangt en die verband houden met de beschikking.

2. Indien een beschikking niet ten uitvoer is gelegd, tekent de burgemeester daarop aan wat de reden daarvan is.

3. De schriftelijke beschikking van de burgemeester, de in artikel 25, eerste lid, bedoelde medische verklaring en een afschrift van het opgemaakte proces-verbaal, worden gedurende vijf jaren ter gemeentesecretarie bewaard en vervolgens vernietigd. De in de loop van deze termijn ontvangen stukken betreffende de betrokkene worden daarbij gevoegd.

4. De in het derde lid bedoelde persoonsgegevens worden verzameld met het oog op de rechtspositie van de betrokkene alsmede met het oog op het toezicht in het kader van deze wet.

Artikel 28

1. Het ten uitvoer leggen van een krachtens artikel 24 gegeven beschikking draagt de burgemeester op aan een of meer ambtenaren, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, die zich voorzien van de bijstand van een of meer personen met kennis van de zorg voor mensen met een psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap.

2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren kunnen voor de uitvoering van de in het eerste lid bedoelde taak elke plaats betreden waar de op te nemen persoon zich bevindt, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is. Zij zijn daarbij tevens bevoegd een woning binnen te treden zonder toestemming van de bewoner.

3. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren kunnen aan de betrokkene voorwerpen ontnemen die een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of van anderen kunnen opleveren. Zij zijn bevoegd hem daartoe aan de kleding of aan het lichaam te onderzoeken.

4. Zo mogelijk worden de overeenkomstig het derde lid ontnomen voorwerpen met de betrokkene overgebracht naar de accommodatie waarin hij wordt opgenomen. In de accommodatie wordt aan betrokkene of zijn vertegenwoordiger een bewijs van ontvangst afgegeven waarin die voorwerpen zijn omschreven. De voorwerpen worden voor de betrokkene bewaard, voor zover dit niet in strijd is met enig wettelijk voorschrift.

5. Bij de opneming van de betrokkene in de accommodatie geven de in het eerste lid bedoelde ambtenaren een afschrift van de beschikking van de burgemeester aan de zorgaanbieder die de zorg levert in de accommodatie.

Artikel 29

Indien binnen 24 uur na het tijdstip waarop de beschikking van de burgemeester is gegeven, door de daarvoor in aanmerking komende accommodaties nog niet tot opneming is overgegaan, kan de burgemeester na overleg met de inspecteur van het Staatstoezicht op de volksgezondheid in wiens ambtsgebied de gemeente is gelegen, een van de bovenbedoelde accommodaties bevelen de betrokkene op te nemen. De betrokken accommodatie is verplicht de betrokkene op te nemen.

Artikel 30

1. De burgemeester zorgt ervoor dat het indicatieorgaan van de regio waarin de accommodatie ligt waar de betrokkene is opgenomen, onmiddellijk van de inbewaringstelling op de hoogte wordt gesteld.
2. De burgemeester zendt een afschrift van de beschikking en de in artikel 25, eerste lid, bedoelde medische verklaring aan het in het eerste lid bedoelde indicatieorgaan, op de dag dat de beschikking is afgegeven.

Artikel 31

De burgemeester stelt de ouders die het gezag uitoefenen, de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel van de cliënt of degene door wie de cliënt voor opname werd verzorgd en de vertegenwoordiger van de betrokkene zo mogelijk op de hoogte van de door hem op grond van artikel 24 gegeven beschikking.

Artikel 32

1. Indien het indicatieorgaan, bedoeld in artikel 30, eerste lid, na ontvangst van de bescheiden, bedoeld in artikel 30, tweede lid, van oordeel is dat ten aanzien van de in bewaring gestelde persoon sprake is van een situatie als bedoeld in artikel 24, doet het uiterlijk op de dag na de datum van ontvangst van deze stukken, die niet is een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag, als bedoeld in de Algemene termijnenwet, bij de rechter een verzoek tot het verlenen van een machtiging tot voortzetting van de inbewaringstelling van die persoon. Indien het indicatieorgaan heeft besloten geen verzoekschrift in te dienen deelt het dit schriftelijk mee aan de zorgaanbieder van de accommodatie waarin de betrokkene verblijft.
2. Bij het verzoek van het indicatieorgaan worden overgelegd de beschikking van de burgemeester, bedoeld in artikel 24, eerste lid, en de medische verklaring, bedoeld in artikel 25, eerste lid.
3. Bevoegd is de rechtbank van het arrondissement waarin de accommodatie waarin de betrokkene is opgenomen, is gelegen.
4. Met betrekking tot een persoon waarvoor een machtiging tot voortzetting van de inbewaringstelling als bedoeld in het eerste lid wordt verzocht, zijn de artikelen 19, 20 en 21, tweede tot en met vijfde lid, van overeenkomstige toepassing.

§ 4. De rechterlijke machtiging

Artikel 33

1. Voordat de rechter beslist op het verzoek tot het verlenen van een machtiging tot opname en verblijf of het verzoek tot het verlenen van een machtiging tot verlenging van de inbewaringstelling, hoort hij de cliënt, tenzij hij vaststelt dat deze niet in staat of niet bereid is zich te doen horen. Indien de cliënt in Nederland verblijft, maar niet in staat is zich naar de rechtbank te begeven, zal de rechter, door de griffier vergezeld, hem op zijn verblijfplaats horen. Indien de cliënt al in een accommodatie verblijft, wordt de rechter, vergezeld van de griffier, door de zorgaanbieder in de gelegenheid gesteld hem aldaar te horen.
2. De cliënt die minderjarig is, onder curatele gesteld, dan wel ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld, is bekwaam in deze procedure in rechte op te treden.
3. De rechter geeft het bureau rechtsbijstandvoorziening last tot toevoeging van een advocaat aan de cliënt, tenzij deze daartegen bedenkingen heeft. De artikelen 38, 39, 45 tot en met 49, 50, eerste lid, en

51 van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

4. De rechter laat zich, zo mogelijk voorlichten door:
  - a. degene die de aanvraag, bedoeld in artikel 20, heeft ingediend;
  - b. de vertegenwoordiger;
  - c. degene door wie de cliënt feitelijk wordt verzorgd;
  - d. de zorgverantwoordelijke, en
  - e. de arts die de verklaring, bedoeld in artikel 21, vijfde lid, onderdeel d, dan wel de verklaring, bedoeld in artikel 25, eerste lid, heeft afgelegd.
5. De rechter kan zich daarnaast doen voorlichten door een of meer van de in artikel 20, eerste en tweede lid bedoelde personen die het verzoek niet hebben ingediend.
6. De rechter kan onderzoek door deskundigen bevelen en is bevoegd deze deskundigen alsmede getuigen op te roepen. De rechter roept de door de cliënt opgegeven deskundigen en getuigen op, tenzij hij van oordeel is dat door het achterwege blijven daarvan de cliënt redelijkerwijs niet in zijn belangen kan worden geschaad. Indien hij een opgegeven deskundige of getuige niet heeft opgeroepen, vermeldt hij de redenen daarvan in de beschikking.
7. Indien de rechter dit gewenst oordeelt, kan hij degene die de aanvraag heeft ingediend en de arts die de medische verklaring heeft afgegeven, verplichten te verschijnen.
8. Indien de rechter zich laat voorlichten door een of meer der personen, bedoeld in het vierde, vijfde en zesde lid, buiten tegenwoordigheid van de cliënt, wordt de zakelijke inhoud van de verstrekte inlichtingen aan de cliënt medegedeeld.
9. De cliënt of zijn advocaat wordt in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken naar aanleiding van de mededelingen en verklaringen van de personen, bedoeld in het vierde, vijfde en zesde lid.
10. Indien de rechtbank zich op grond van het door haar ingestelde onderzoek afvraagt of in de gegeven omstandigheden een machtiging, als bedoeld in hoofdstuk II van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen niet passender is, kan zij dit gevoelen aan het indicatieorgaan dat het verzoek heeft gedaan en de officier van justitie van het desbetreffende arrondissement kenbaar maken en kan zij het verzoek tot het verlenen van een machtiging beschouwen als een verzoek tot het verlenen van een voorlopige machtiging, als bedoeld in artikel 6 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen; zo nodig bepaalt de rechter daarbij dat de behandeling op een later tijdstip wordt voortgezet.
11. Kosten van getuigen en deskundigen in verband met de toepassing van het zesde lid, komen ten laste van 's Rijks kas.

Artikel 34

1. De rechter beslist zo spoedig mogelijk op het verzoek tot het verlenen van een machtiging. Indien het verzoek betrekking heeft op een cliënt die reeds in een accommodatie verblijft, beslist de rechter in elk geval binnen drie weken na de datum van indiening van het verzoekschrift. Indien het verzoek een machtiging tot verlenging van de inbewaringstelling betreft, beslist de rechter binnen drie dagen, te rekenen vanaf de dag na die van het indienen van het verzoek door het indicatieorgaan.
2. De beschikking vermeldt de gronden die hebben geleid tot het al dan niet afgeven van de machtiging.
3. Indien de rechter redenen heeft om van het advies van het indicatieorgaan af te wijken, vermeldt hij deze redenen in de beschikking.
4. De machtiging tot opname en verblijf heeft een geldigheidsduur van ten hoogste zes maanden en de machtiging tot verlenging van de inbewaringstelling heeft een geldigheidsduur van ten hoogste zes weken na dagtekening, onverminderd de artikelen 42 en 43.

5. Indien een cliënt al op grond van een machtiging tot opname en verblijf in een accommodatie verblijft, kan de rechter een eerstvolgende machtiging tot opname en verblijf verlenen met een geldigheidsduur van ten hoogste twee jaren ten aanzien van cliënten met een verstandelijke handicap en ten hoogste vijf jaren ten aanzien van cliënten met een psychogeriatrische aandoening. Daarop volgende machtigingen kunnen telkens opnieuw door de rechter verleend worden voor een periode van ten hoogste vijf jaren.

6. In afwijking van het vijfde lid, kan de rechter voor een cliënt die al op grond van een machtiging tot opname en verblijf in een accommodatie verblijft en waarvan kennelijk duidelijk is dat er geen wijziging zal optreden in de voldoening aan de criteria voor opname en verblijf als bedoeld in artikel 19, derde lid, een eerstvolgende machtiging verlenen voor een periode van ten hoogste vijf jaren.

7. De machtiging kan niet meer ten uitvoer worden gelegd wanneer meer dan vier weken na haar dagtekening zijn verlopen.

8. Tegen de beschikking op een verzoek tot het verlenen van een machtiging staat geen hoger beroep open.

9. De beschikking van de rechter is bij voorraad uitvoerbaar.

Artikel 35

Indien een machtiging betrekking heeft op een minderjarige die onder toezicht is gesteld, geldt deze als machtiging, als bedoeld in artikel 261 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 36

1. De griffier zendt een afschrift van de beschikking inzake de machtiging aan:

- a. de cliënt;
- b. de advocaat van de cliënt;
- c. de ouders die het gezag uitoefenen,
- d. de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel van de cliënt, of degene door wie de cliënt wordt verzorgd;
- e. de vertegenwoordiger;
- f. de aanvrager, indien deze niet een van de onder c tot en met f genoemde personen is, en
- g. het indicatieorgaan.

h. de zorgaanbieder die de accommodatie beheert, indien het gaat om een machtiging voor een cliënt die al in de accommodatie verblijft;

2. Indien afwijzend wordt beslist op het verzoek tot het verlenen van een machtiging zendt de griffier tevens een afschrift aan de bij de zorg voor de cliënt betrokken arts. Hierbij voegt de griffier een afschrift van de verklaring, bedoeld in artikel 21, vijfde lid, onderdeel d.

Artikel 37

De zorgaanbieder die de zorg verleent in de accommodatie waar de cliënt wordt of blijft opgenomen, doet van deze opname zo spoedig mogelijk mededeling aan:

- a. de ouders die het gezag uitoefenen;
- b. de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel van de cliënt, of degene door wie de cliënt wordt verzorgd;
- c. de vertegenwoordiger;
- d. de griffier van de rechtbank die de machtiging heeft verleend, en
- e. het indicatieorgaan en de inspecteur in wier ambtsgebied de accommodatie gelegen is.

Artikel 38

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven met betrekking tot de aanvraag, bedoeld in artikel 20, het verzoek, bedoeld in artikel 21, eerste lid, en de verklaring, bedoeld in de artikelen 21, vijfde lid, onderdeel d en 25, eerste lid.

§ 5. Schadevergoeding

Artikel 39

1. Degene ten aanzien van wie een last is gegeven tot inbewaaringstelling, kan de rechter verzoeken een schadevergoeding toe te kennen op de grond dat de door de burgemeester gegeven last onrechtmatig was.

2. Het verzoek kan worden ingediend als zelfstandig verzoek bij een verweerschrift als bedoeld in artikel 282, vierde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, of bij een desbetreffend verzoekschrift ter gelegenheid van zijn verhoor, dan wel, indien het indicatieorgaan geen verzoek als bedoeld in artikel 37, eerste lid, doet, binnen zes weken nadat de last is gegeven, bij afzonderlijk verzoekschrift.

3. Indien het verzoek wordt ingediend bij verzoekschrift ter gelegenheid van het verhoor van de betrokkene is artikel 282, vierde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van overeenkomstige toepassing.

§ 6. Administratieve voorschriften bij opname en verblijf

Artikel 40

1. De zorgaanbieder stelt aan een cliënt en diens vertegenwoordiger zo spoedig mogelijk na diens opname een schriftelijk overzicht van de in de accommodatie geldende huisregels ter hand.

2. De huisregels, bedoeld in het eerste lid, bevatten geen andere regelen dan die nodig zijn voor een ordelijke gang van zaken in de accommodatie.

3. De zorgverantwoordelijke zorgt ervoor dat de cliënt en zijn vertegenwoordiger een mondelinge toelichting op de huisregels ontvangen.

Artikel 41

1. Een zorgaanbieder neemt een cliënt als bedoeld in de artikelen 16, 19 en 24 slechts op in een accommodatie tegen overlegging van een afschrift van het besluit tot opname en verblijf, bedoeld in artikel 16, eerste lid, de rechterlijke uitspraak, bedoeld in artikel 19, eerste lid of de beschikking van de burgemeester, bedoeld in artikel 24, eerste lid.

2. Indien de beschikking van de burgemeester, als bedoeld in artikel 24, eerste lid, betrekking heeft op een cliënt die al vrijwillig in een accommodatie verbleef, zorgt de zorgverantwoordelijke ervoor dat de cliënt een mondelinge toelichting op die beschikking ontvangt.

§ 7. Verlof en ontslag

Artikel 42

1. De zorgaanbieder verleent een cliënt die met toepassing van de paragrafen 2 of 3 van dit hoofdstuk, in een accommodatie verblijft, ambtshalve of op verzoek van de cliënt of zijn vertegenwoordiger verlof, gedurende een daarbij aan te geven periode buiten de accommodatie te verblijven indien dit in het belang van de cliënt is, en voor zover en voor zolang dit verantwoord is.

2. Indien een verzoek tot het verlenen van verlof niet wordt gedaan door de vertegenwoordiger van de cliënt, overlegt de zorgverantwoordelijke met de vertegenwoordiger voordat hij besluit tot het verlenen van verlof.

3. De zorgaanbieder trekt het verlof in indien het niet langer verantwoord is dat de cliënt buiten de accommodatie verblijft.

4. Aan het verlof kunnen voorwaarden worden verbonden betreffende de zorg of het gedrag van de cliënt, voor zover dit gedrag samenhangt met ernstig nadeel als gevolg van de psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap dan wel een daarmee gepaard gaande psychische stoornis. De voorwaarden mogen de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging dan wel de staatkundige vrijheid niet beperken. De zorgaanbieder verleent slechts verlof indien de cliënt dan wel, indien van toepassing, de vertegenwoordiger zich bereid heeft verklaard tot naleving van de voorwaarden.

Artikel 43

1. De zorgaanbieder verleent een met toepassing van de paragrafen 2 of 3 van dit hoofdstuk, in een accommodatie verblijvende cliënt ambtshalve of op verzoek van de cliënt of zijn vertegenwoordiger ontslag uit de accommodatie, indien:

a. het verblijf niet langer noodzakelijk is om ernstig nadeel als gevolg van de psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap dan wel de daarmee gepaard gaande psychische stoornis te voorkomen of af te wenden; of

b. de geldigheidsduur van de rechterlijke machtiging, dan wel van de beschikking tot inbewaringstelling is verstreken, tenzij voor het einde van de termijn een verzoek is gedaan tot het verlenen van een aansluitende machtiging. In dat geval verleent de zorgaanbieder ontslag zodra op het verzoek afwijzend is beslist, of de termijn voor het geven van een beslissing is verstreken.

2. Indien een verzoek tot het verlenen van ontslag niet wordt gedaan door de vertegenwoordiger van de cliënt, overlegt de zorgaanbieder met de vertegenwoordiger voordat hij besluit tot het verlenen van verlof.

3. Zo mogelijk en nodig wordt voordat het ontslag wordt verleend door de zorgaanbieder overleg gepleegd met de in artikel 20, eerste lid, bedoelde personen, met degene door wie de cliënt voorafgaande aan zijn opname in een accommodatie werd verzorgd, met de zorgaanbieder of de arts, die voorafgaande aan de opname de cliënt zorg verleende of bij de zorg voor de cliënt betrokken was en met de inspecteur in wiens ambtsgebied de accommodatie gelegen is. De zorgaanbieder stelt tevoren de echtgenoot, de geregistreeerde partner of andere levensgezel, de vertegenwoordiger, alsmede de naaste (familie)betrekkingen op de hoogte van het voorgenomen ontslag.

4. De zorgaanbieder overlegt aan de cliënt bij het verlenen van ontslag een schriftelijke verklaring inhoudende dat aan hem ontslag is verleend.

5. Aan het ontslag kunnen voorwaarden worden verbonden betreffende de zorg of het gedrag van de cliënt, voor zover dit gedrag samenhangt met mogelijk ernstig nadeel als gevolg van de psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap. De voorwaarden mogen de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging dan wel de staatkundige vrijheid niet beperken. De zorgaanbieder verleent slechts verlof indien de cliënt dan wel, indien van toepassing, de vertegenwoordiger zich bereid heeft verklaard tot naleving van de voorwaarden.

HOOFDSTUK 4 RECHTSBESCHERMING

Artikel 44

1. De zorgaanbieder stelt aan de cliënt en diens vertegenwoordiger zo spoedig mogelijk, doch in elk geval binnen twee weken na aanvang van de zorg, een schriftelijk overzicht van de op grond van deze wet aan de cliënt toekomende rechten ter hand.

2. In dit overzicht is opgenomen het adres waaronder de zorgaanbieder bereikbaar is voor een klacht als bedoeld in artikel 45.

Artikel 45

1. De zorgaanbieder is aangesloten bij een door één of meer representatief te achten cliëntenorganisaties en één of meer representatief te achten organisaties van zorgaanbieders ingestelde klachtencommissie die namens de zorgaanbieder klachten afhandelt betreffende:

a. de beslissing over de vraag of een cliënt in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van een beslissing die hem betreft, bedoeld in artikel 3, eerste lid;

b. de beslissing tot opname van onvrijwillige zorg in het zorgplan, bedoeld in artikel 8;

c. de beslissing tot verlening van onvrijwillige zorg, bedoeld in artikel 10;

d. de beslissing met betrekking tot de verlening of intrekking van verlof, als bedoeld in artikel 42, eerste en derde lid, en

e. de beslissing met betrekking tot de verlening van ontslag, als bedoeld in artikel 43.

2. De cliënt of diens vertegenwoordiger kunnen, onverminderd hetgeen geregeld in de Wet klachtrecht cliënten zorgsector, een klacht over een beslissing, als bedoeld in het eerste lid, onderdelen a tot en met e, indienen bij de commissie, bedoeld in het eerste lid.

3. De klacht wordt zodanig behandeld dat een deskundige en zorgvuldige beslissing op de klacht is gewaarborgd.

4. De behandeling van de klacht geschiedt overeenkomstig een door de zorgaanbieder te treffen regeling, die in ieder geval waarborgt dat:

a. aan de behandeling van de klacht niet wordt deelgenomen door een persoon tegen wiens beslissing of besluit de klacht is gericht;

b. de klager en de persoon tegen wiens beslissing of besluit de klacht is gericht in staat worden gesteld te worden gehoord;

c. de klager en de persoon tegen wiens beslissing of besluit de klacht is gericht, zich kunnen doen bijstaan door hen aan te wijzen personen, en

d. de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen zoveel mogelijk wordt beschermd.

5. De afhandeling van een klacht wordt door ten minste drie leden van de commissie gedaan, waarbij in ieder geval zijn betrokken:

a. een jurist;

b. een orthopedagoog of een ter zake kundige arts, als de klacht is ingediend door een verstandelijk gehandicapte cliënt of zijn vertegenwoordiger, en

c. een ter zake kundige arts, als de klacht is ingediend door een psychogeriatrische cliënt of zijn vertegenwoordiger.

Artikel 46

1. De commissie, bedoeld in artikel 45, eerste lid, voldoet aan de volgende eisen:

a. de samenstelling is zodanig dat een deskundige en zorgvuldige beslissing op de klacht te allen tijde is gewaarborgd;

- b. de leden zijn onafhankelijk en verrichten hun werkzaamheden zonder vooringenomenheid;
  - c. de leden zijn niet werkzaam bij of voor de zorgaanbieder en hebben geen relatie tot de klager, de cliënt of zijn vertegenwoordiger;
  - d. bij de commissie dient een zodanig aantal zorgaanbieders aangesloten te zijn, dat de commissie de facto minimaal vijftig klachten per jaar afhandelt;
  - e. het horen, bedoeld in artikel 45, vierde lid, onder b, vindt plaats op een locatie die op eenvoudige wijze bereikbaar is voor de cliënt, en
  - f. ten behoeve van de vervulling van haar taak houdt de commissie zich in elk geval op de hoogte van de ontwikkelingen op het terrein van het verlenen van zorg en onvrijwillige zorg.
2. De commissie kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.
3. Een klacht kan buiten behandeling worden gelaten, indien een gelijke klacht nog in behandeling is.
4. De commissie brengt zo snel als nodig is, maar uiterlijk binnen twee weken na ontvangst van de klacht of, indien het een klacht betreft tegen een beslissing die geen gevolg meer heeft op het moment van indiening of ten tijde dat de klacht bij de commissie aanhangig is, binnen vier weken na ontvangst van de klacht, de klager, de zorgaanbieder, de zorgverantwoordelijke, voor zover van toepassing de zorgverlener en de bevoegde inspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid op de hoogte van haar met redenen omklede beslissing op de klacht of van het niet in behandeling nemen daarvan.
5. De beslissing van de commissie strekt tot:
- a. onbevoegdverklaring van de commissie,
  - b. niet-ontvankelijkverklaring van de klacht,
  - c. ongegrondverklaring van de klacht, of
  - d. gegrondverklaring van de klacht.
6. Indien de commissie de klacht gegrond verklaart, vernietigt zij de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk. Gehele of gedeeltelijke vernietiging brengt vernietiging van de rechtsgevolgen van de beslissing of het vernietigde gedeelte van de beslissing mee.
7. Indien de commissie de klacht gegrond verklaart, kan zij de zorgaanbieder opdragen een nieuwe beslissing te nemen of een andere handeling te verrichten met inachtneming van haar beslissing. Voorts kan zij een termijn stellen waarbinnen een nieuwe beslissing moet worden genomen of een nieuwe handeling moet worden verricht.
8. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de samenstelling van de commissies en met betrekking tot de wijze waarop klachten worden afgehandeld.

Artikel 47

1. Indien de commissie niet tijdig een beslissing heeft genomen of indien de beslissing van de commissie niet inhoudt dat de klacht gegrond is, kan de klager een verzoekschrift bij de rechter indienen ter verkrijging van een beslissing over de klacht. Bevoegd is de rechtbank van het arrondissement waarin de accommodatie is gelegen of, indien een cliënt niet in een accommodatie verblijft, de rechtbank van het arrondissement waar de cliënt werkelijk verblijft.
2. De termijn voor het indienen van een verzoekschrift bedraagt zes weken, ingaande op de dag na die waarop de commissie uiterlijk had moeten beslissen dan wel ingaande op de dag waarop de beslissing van de commissie aan de klager bekend is gemaakt. De klager voegt bij het verzoekschrift een afschrift van de klacht en een afschrift van de beslissing op de klacht.
3. De klager kan, bij indiening van een verzoekschrift als bedoeld in het eerste lid, verzoeken hem een schadevergoeding toe te kennen ten laste

van de zorgaanbieder, op de grond dat de beslissing waartegen de klacht is gericht, onrechtmatig is. De rechter kan op dit verzoek afzonderlijk beslissen.

Artikel 48

1. Voordat de rechter op het verzoekschrift beslist, hoort hij in elk geval de klager, de zorgaanbieder, de vertegenwoordiger en zo mogelijk de cliënt. Indien de cliënt in Nederland verblijft, maar niet in staat is naar de rechtbank te komen, zal de rechter, door de griffier vergezeld, hem horen op zijn verblijfplaats. Indien de cliënt in een accommodatie verblijft, wordt de rechter door de zorgaanbieder in de gelegenheid gesteld hem aldaar te horen.

2. Indien blijkt dat de klager geen advocaat heeft, kan uitsluitend de rechter aan het bureau rechtsbijstandvoorziening last geven tot toevoeging van een advocaat. De artikelen 38, 39, 45 tot en met 49, 50, eerste lid, en 51 van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

3. De rechter doet zich, zo nodig, voorlichten door:

- a. de echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel;
- b. degene door wie de betrokkene wordt verzorgd;
- c. de ouders van de betrokkene die het gezag uitoefenen;
- d. de voogd, de curator of de mentor van betrokkene;
- e. de instelling of arts die de betrokkene behandelt of begeleidt;

4. De rechter kan zich daarnaast doen voorlichten door een of meer van bloedverwanten in de eerste of tweede graad die het verzoek niet hebben ingediend.

5. De rechter kan onderzoek door deskundigen bevelen en is bevoegd deze deskundigen alsmede getuigen op te roepen. De rechter roept de door de klager opgegeven deskundigen en getuigen op, tenzij hij van oordeel is dat door het achterwege blijven daarvan de cliënt redelijkerwijs niet in zijn belangen kan worden geschaad. Indien hij een opgegeven deskundige of getuige niet heeft opgeroepen, vermeldt hij de reden daarvan in de beschikking.

6. Indien de rechter zich laat voorlichten door een of meer der personen, bedoeld in het derde, vierde en vijfde lid, buiten tegenwoordigheid van de klager, wordt de zakelijke inhoud van de verstrekte inlichtingen aan de klager medegedeeld.

7. De klager of zijn raadsman wordt in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken naar aanleiding van de mededelingen en verklaringen van de personen, bedoeld in het derde, vierde en vijfde lid.

8. Kosten van getuigen en deskundigen in verband met de toepassing van het vijfde lid, komen ten laste van 's Rijks kas.

9. De rechter kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.

10. Indien de rechter de klacht kennelijk ongegrond acht, kan hij zonder behandeling ter terechtzitting onmiddellijk op het verzoekschrift beschikken.

11. De rechter beslist binnen vier weken na indiening van het verzoekschrift. Tegen de beslissing van de rechter staat geen hoger beroep open.

12. De beslissing strekt tot:

- a. onbevoegdverklaring van de rechtbank,
- b. niet-ontvankelijkverklaring van het verzoek of de klacht,
- c. ongegrondverklaring van de klacht, of
- d. gegrondverklaring van de klacht.

13. Indien de rechtbank de klacht gegrond verklaart, vernietigt zij de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk. Gehele of gedeeltelijke vernietiging van de beslissing brengt vernietiging van de rechtsgevolgen van de beslissing of het vernietigde gedeelte van de beslissing mee.

14. Indien de rechtbank het beroep gegrond verklaart, kan zij de zorgaanbieder opdragen een nieuwe beslissing te nemen of de

zorgverlener opdragen een andere handeling te verrichten met inachtneming van haar uitspraak, dan wel kan zij bepalen dat haar uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit of het vernietigde gedeelte daarvan.

15. De rechtbank kan de zorgaanbieder of zorgverlener een termijn stellen voor het nemen van een nieuwe beslissing of het verrichten van een andere handeling.

16. De rechtbank kan bepalen dat, indien of zolang de zorgaanbieder of zorgverlener niet voldoet aan de beslissing van de rechter, de zorgaanbieder aan de cliënt op wie de klacht betrekking heeft, een in de beslissing vast te stellen dwangsom verbeurt. De artikelen 611a tot en met 611i van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

17. De griffier zendt zo spoedig mogelijk een afschrift van de beslissing aan de klager, de cliënt indien hij niet de klager is, de raadsman van de klager, de zorgaanbieder, de commissie en de bevoegde inspecteur van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

HOOFDSTUK 5 TOEZICHT EN HANDHAVING

§ 1. Toezicht

Artikel 49

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de door Onze Minister aangewezen ambtenaren van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bij de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:15 tot en met 5:17 van de Algemene wet bestuursrecht, tevens bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning binnen te treden zonder toestemming van de bewoner. Zij beschikken niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. De met het toezicht belaste ambtenaren zijn, voor zover dat voor de vervulling van hun taak redelijkerwijs noodzakelijk is en in afwijking van artikel 5:20, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot inzage van de cliëntendossiers. Voor zover de betrokken beroepsbeoefenaar uit hoofde van zijn beroep tot geheimhouding van het dossier verplicht is, geldt gelijke verplichting voor de betrokken ambtenaar.

4. De zorgaanbieder stelt de genoemde ambtenaren in de gelegenheid met de cliënten te spreken, al dan niet op verzoek van die cliënten.

§ 2. Bestuursrechtelijke handhaving

Artikel 50

1. Onze Minister kan een bestuurlijke boete van ten hoogste € 3 700,- opleggen ter zake van het niet naleven van de regels gesteld bij of krachtens de artikelen 4, tweede lid, 6, 7, eerste, tweede, vierde tot en met zesde lid, 8, tweede tot en met vijfde lid, 9, tweede lid, 10, tweede tot en met vijfde lid, 12, tweede tot en met vierde lid, 13, 14, 15, 40, eerste en derde lid, 41, 44 en 45, eerste lid,

2. Indien de ernst van de overtreding, bedoeld in het eerste lid, of de omstandigheden waaronder deze is begaan daartoe aanleiding geven, wordt die overtreding aan het openbaar ministerie voorgelegd.

§ 3. Strafrechtelijke handhaving

Artikel 51

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de derde categorie wordt gestraft hij, die opzettelijk iemand wederrechtelijk van de vrijheid berooft of beroofd houdt door de betrokkene, hoewel deze geen blijk heeft gegeven van bereidheid daartoe, dan wel zich verzet hiertegen, te doen opnemen, op te nemen of te laten verblijven in een accommodatie waarin zorg wordt verleend, zonder dat hier een beslissing van een indicatieorgaan als bedoeld in artikel 16, eerste lid, een rechterlijke machtiging, als bedoeld in artikel 19, eerste lid, of een lastgeving tot inbewaringstelling, als bedoeld in artikel 24, eerste lid, aan ten grondslag ligt.

2. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de derde categorie wordt gestraft hij, die opzettelijk in strijd handelt met artikelen 8, eerste lid, 9, eerste lid, 10, eerste lid en 12, eerste lid.

3. Onder het opzettelijk in strijd handelen met artikelen 8, eerste lid, 9, eerste lid, 10, eerste lid en 12, eerste lid wordt in ieder geval verstaan:

a. een gedraging waarvoor in de daaraan voorafgaande 24 maanden tweemaal een bestuurlijke boete ter zake van een zelfde gedraging is opgelegd, of

b. een opzettelijke of roekeloze gedraging die een direct gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de mens tot gevolg heeft.

4. De in dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven.

Artikel 52

1. Met geldboete van de tweede categorie wordt gestraft hij die een handeling, bedoeld in artikel 51, eerste of tweede lid, niet opzettelijk pleegt.

2. De in dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

HOOFDSTUK 6. WIJZIGINGSBEPALINGEN ANDERE WETTEN

Artikel 53

De Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel h, vervalt de zinsnede: of hoofdstuk VIII.

2. Er wordt een lid toegevoegd luidende:

6. Deze wet is niet van toepassing op cliënten als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten, tenzij sprake is van een situatie als bedoeld in artikel 23, tweede lid, van die wet.

B

De artikelen 3, 37a, eerste lid, 38, 46a en hoofdstuk VIII komen te vervallen.

C

Aan artikel 6 worden twee leden toegevoegd luidende:

6. De officier van justitie zendt een verzoek, als bedoeld in artikel 4, eerste lid, tot behandeling waarvan kennelijk een indicatieorgaan, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder d, van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten, bevoegd is, onverwijld door naar het indicatieorgaan in de regio waarin de woonplaats van de persoon gelegen is of ingeval het een machtiging betreft voor een persoon die reeds in een accommodatie, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten verblijft, het indicatieorgaan in de regio waarin de instelling waar de persoon verblijft gelegen is, onder gelijktijdige mededeling daarvan aan de afzender.

7. De officier van justitie zendt een verzoek, als bedoeld in artikel 4, eerste lid, met betrekking tot een persoon, van wie hij heeft geconstateerd dat deze zowel een psychogeriatrische stoornis of verstandelijke handicap als een andere stoornis van de geestvermogens heeft, waarvoor ingevolge zijn gedrag en de benodigde zorg, opname en verblijf in een accommodatie, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten, het meest aangewezen is, onverwijld door naar het indicatieorgaan in de regio waarin de instelling waar de persoon verblijft gelegen is, onder gelijktijdige mededeling daarvan aan de afzender.

D

In artikel 32, eerste lid, wordt «psychiatrisch ziekenhuis» telkens vervangen door: psychiatrisch ziekenhuis, niet zijnde een zwakzinnigen-inrichting of verpleeginrichting.

E

In artikel 69, derde lid, vervalt de zinsnede «dan wel artikel 60».

F

Artikel 70 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt het eerste gedachtestreepje en de zinsnede «in strijd handelt met het bepaalde bij of krachtens artikel 3».

2. In het eerste lid vervalt «38».

G

In artikel 72 komt «38, 60 en 62» te vervallen.

Artikel 54

In artikel 451, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt «degene die de instelling waar de betrokkene duurzaam wordt verzorgd, exploiteert of die daarvan de leiding heeft» vervangen door: degene die zorg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de Kwaliteitswet zorginstellingen of zorg aangewezen krachtens artikel 1, tweede lid, van die wet aanbiedt.

Artikel 55

Aan artikel 43, tweede lid van de Wet op de rechtsbijstand wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel h door een puntkomma, een onderdeel toegevoegd, luidende:

i. artikel 33, derde lid en 48, tweede lid, van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

Artikel 56

De Wet werk en bijstand wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 13, derde lid, tweede zin, wordt na «de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen» ingevoegd: ,dan wel de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

B

Artikel 64 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel o door een puntkomma, een onderdeel toegevoegd, luidende:

p. de zorgaanbieder, bedoeld in de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

2. In het tweede lid wordt na «De geneesheer-directeur, bedoeld in het eerste lid, onderdeel o,» ingevoegd: respectievelijk de zorgaanbieder, bedoeld in het eerste lid, onderdeel p,.

Artikel 57

In de artikelen 1, onderdeel l, van de Algemene nabestaandenwet, 1, eerste lid, onderdeel k, van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, 1, eerste lid, onderdeel g, van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, 1, eerste lid, onderdeel i, van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, 44, eerste lid, onderdeel a, van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen en 1, eerste lid, onderdeel f, van de Ziektewet wordt na «de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen» ingevoegd: , de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

Artikel 58

In de Bijlage bij de Algemene wet bestuursrecht wordt in onderdeel H, na onderdeel 1, een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

1a. Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

HOOFDSTUK 7. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 59

1. Ten aanzien van de cliënt die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet verblijft in een zwakzinnigeninrichting of verpleeginrichting en die is opgenomen met toepassing van hoofdstuk II onderscheidenlijk hoofdstuk VIII van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische

ziekenhuizen, voldoet de zorgaanbieder voor zover nodig zo spoedig mogelijk, doch in ieder geval binnen zes maanden na inwerkingtreding van deze wet, aan de artikelen 5 tot en met 8, 13, 40, 44 en 45, eerste lid, met dien verstande dat op een schriftelijke klacht als bedoeld in artikel 41, eerste lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, die voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet is ingediend bij het bestuur van een zwakzinnigeninrichting of verpleeginrichting, het recht van toepassing blijft dat gold ten tijde van die indiening.

2. Totdat aan de in het eerste lid genoemde bepalingen is voldaan, blijven voor zover dat in het belang van de cliënt is te achten, hoofdstuk II en III van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en de ter uitvoering van dat hoofdstuk jegens de cliënt getroffen voorzieningen van toepassing.

Artikel 60

1. Een besluit als bedoeld in artikel 60 en een machtiging als bedoeld in de artikelen 3 en 15, eerste lid van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen die zijn afgegeven voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, worden gelijkgesteld met een besluit, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, respectievelijk een machtiging tot opname en verblijf, als bedoeld in artikel 19, eerste lid.

2. Een last tot inbewaringstelling en een machtiging tot voortzetting van de inbewaringstelling als bedoeld in de artikelen 20 en 27 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen die zijn afgegeven voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, worden gelijkgesteld met een last tot inbewaringstelling als bedoeld in artikel 24, eerste lid respectievelijk een machtiging tot voortzetting van de inbewaringstelling als bedoeld in artikel 32, eerste lid.

Artikel 61

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 62

Deze wet wordt aangehaald als: Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,